

www.avesta.se



Avesta kommun  
Kommunrevisionen

2023-06-12

*Till:*  
Kommunfullmäktige

*För kännedom:*  
Styrelsen för Avesta Vatten och Avfall AB

### **Revisionsrapport – Granskning av långsiktig finansiell planering**

KPMG har av Avesta kommuns revisorer fått i uppdrag att granska den långsiktiga finansiella planeringen i Avesta Vatten och Avfall AB. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023. Syftet med granskningen är att bedöma om det finns en ändamålsenlig långsiktig finansiell planering i Avesta Vatten och Avfall AB.

Vår sammanfattade bedömning utifrån granskningens syfte är att Avesta Vatten och Avfall AB:s långsiktiga finansiella planering delvis är ändamålsenlig.

Genom ägardirektivet och kommunens mål- och budgetdokument bedömer vi att det finns ändamålsenliga styrande och stödjande dokument som reglerar den långsiktiga finansiella planeringen i relation till kommunens ägarstyrning.

I bolagets investeringsprognos prognosticeras kostnader för investeringar, avskrivningar och nyupplåning över en tioårsperiod, vilket vi bedömer vara grundläggande för en långsiktig finansiell planering. Med avstamp i investeringsprognosen är vår bedömning att långtidsprognoser avseende exempelvis räntekostnader och kassaflöde bör upprättas. Dessa ger kontinuitet och ekonomisk överblick, och bidrar till att öka förutsättningarna för likviditetsplanering. Det bedömer vi som angeläget inte minst mot bakgrund av rådande ekonomiskt läge med ökade kostnader för räntor och energipriser samt de stora underhålls- och förnyelsebehov, vilka vi redogör för i rapporten.

Prioriteringar av investeringar och förnyelsebehov görs med regelbundenhet och ändamålsenlig systematik. Dock bedömer vi att budgetprocessen i låg utsträckning tar hänsyn till långsiktiga investerings- och förnyelsebehov. Av bolagets förnyelseplan framgår att stora delar av ledningsnäten är föråldrade och förnyelsebehoven omfattande. Även kommunen belyser detta i sitt mål- och budgetdokument, vilket anger att det stora investeringsbehovet kopplat till VA-nätet kommer innebära ökad nyupplåning. Mot bakgrund av detta samt investeringsprognosen som visar en ackumulerad investeringskostnad på 958 miljoner kronor fram till år 2032 bedömer vi det nödvändigt att bolaget fastställer en finansieringsstrategi avseende investeringar. Vår bedömning är att bolaget bör inleda en dialog med ägaren för att skapa samsyn kring finansiering och investeringsbehov.

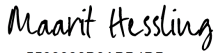
Vidare bedömer vi att bolaget genomför en adekvat omvärldsspaning. Vår bedömning är att fokus på risker och störningar bidrar till en långsiktighet i termer av planerat underhåll och identifierade förnyelsebehov.

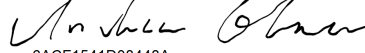
*Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi styrelsen i Avesta Vatten och Avfall AB att:*

- Säkerställa en ändamålsenlig planering av finansiering av kommande investerings- och förnyelsebehov
- Initiera en dialog med ägaren angående finansiering av förnyelse- och underhållsbehov
- Fördjupa arbetet med långsiktiga finansiella prognoser, till exempel avseende räntekostnader och kassaflöde

Revisionen rekommenderar fullmäktige att begära in ett yttrande över bifogad revisionsrapport från styrelsen i Avesta Vatten och Avfall AB till fullmäktiges sammanträde 2023-11-27.

Yttrandet bör även lämnas till revisionen för kännedom.

DocuSigned by:  
  
559993888ABB4DB...  
Maarit Hessling  
Lekmannarevisor

DocuSigned by:  
  
@ACF1541D08448A...  
Andreas Olsson  
Lekmannarevisor



# Granskning av långsiktig finansiell planering

Rapport  
Avesta Vatten och Avfall AB

KPMG AB

2023-05-26

Antal sidor 117



**Avesta Vatten och Avfall AB**  
Granskning av långsiktig finansiell planering

2023-05-26

## Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Bakgrund	5
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	5
2.2	Revisionskriterier	6
2.3	Metod	6
3	Resultat av granskningen	7
3.1	Om Avesta Vatten och Avfall AB	7
3.2	Styrande och stödjande dokument	7
3.3	Långtidsprognoser och planeringsprocesser	10
3.4	Investerings- och underhållsbehov	11
3.5	Omvärldsbevakning	14
4	Slutsats och rekommendationer	15

## 1 Sammanfattning

KPMG har av Avesta kommuns revisorer fått i uppdrag att granska den långsiktiga finansiella planeringen i Avesta Vatten och Avfall AB. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023. Syftet med granskningen är att bedöma om det finns en ändamålsenlig långsiktig finansiell planering i Avesta Vatten och Avfall AB.

Vår sammanfattade bedömning utifrån granskningens syfte är att Avesta Vatten och Avfall AB:s långsiktiga finansiella planering delvis är ändamålsenlig.

Genom ägardirektivet och kommunens mål- och budgetdokument bedömer vi att det finns ändamålsenliga styrande och stödjande dokument som reglerar den långsiktiga finansiella planeringen i relation till kommunens ägarstyrning.

I bolagets investeringsprognos prognosticeras kostnader för investeringar, avskrivningar och nyupplåning över en tioårsperiod, vilket vi bedömer vara grundläggande för en långsiktig finansiell planering. Med avstamp i investeringsprognosen är vår bedömning att långtidsprognoser avseende exempelvis räntekostnader och kassaflöde bör upprättas. Dessa ger kontinuitet och ekonomisk överblick, och bidrar till att öka förutsättningarna för likviditetsplanering. Det bedömer vi som angeläget inte minst mot bakgrund av rådande ekonomiskt läge med ökade kostnader för räntor och energipriser samt de stora underhålls- och förnyelsebehov, vilka vi redogör för i rapporten.

Prioriteringar av investeringar och förnyelsebehov görs med regelbundenhet och ändamålsenlig systematik. Dock bedömer vi att budgetprocessen i låg utsträckning tar hänsyn till långsiktiga investerings- och förnyelsebehov. Av bolagets förnyelseplan framgår att stora delar av ledningsnäten är föråldrade och förnyelsebehoven omfattande. Även kommunen belyser detta i sitt mål- och budgetdokument, vilket anger att det stora investeringsbehovet kopplat till VA-nätet kommer innebära ökad nyupplåning. Mot bakgrund av detta samt investeringsprognosen som visar en ackumulerad investeringskostnad på 958 miljoner kronor fram till år 2032 bedömer vi det nödvändigt att bolaget fastställer en finansieringsstrategi avseende investeringar. Vår bedömning är att bolaget bör inleda en dialog med ägaren för att skapa samsyn kring finansiering och investeringsbehov.

Vidare bedömer vi att bolaget genomför en adekvat omvärldsspaning. Vår bedömning är att fokus på risker och störningar bidrar till en långsiktighet i termer av planerat underhåll och identifierade förnyelsebehov.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi styrelsen i Avesta Vatten och Avfall AB att:

- Säkerställa en ändamålsenlig planering av finansiering av kommande investerings- och förnyelsebehov
- Initiera en dialog med ägaren angående finansiering av förnyelse- och underhållsbehov



**Avesta Vatten och Avfall AB**  
Granskning av långsiktig finansiell planering

2023-05-26

— Fördjupa arbetet med långsiktiga finansiella prognoser, till exempel avseende räntekostnader och kassaflöde

## 2 Bakgrund

KPMG har av lekmannarevisorerna fått i uppdrag att granska den långsiktiga finansiella planeringen för Avesta kommuns tre kommunala bolag: Gamla Byn AB, Avesta Industriad AB samt Avesta Vatten och Avfall AB.

Kostnaden för investeringar och underhåll hos de tre bolagen uppgår årligen till betydande belopp. Investeringar behöver göras på kort såväl som lång sikt, och större investeringar behöver föregås av detaljerade kalkyler och underlag, bland annat med konsekvensbeskrivningar. Det är även av stor betydelse att planeringen för underhållet av bolagens anläggningstillgångar sker på ett strukturerat sätt, att underhållsplaner finns upprättade samt att prioritering av investeringar och underhållsåtgärder görs på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.

Långsiktiga beräkningar är nödvändiga att ha, bland annat som underlag för diskussioner rörande prioriteringar. Det gäller också strategier för finansiering av investeringarna, det vill säga hur mycket som kan/bör finansieras externt, med lån och hur stor andel som ska egenfinansieras. Vald strategi påverkar de finansiella målen, inte minst kravet på resultat.

Samtliga tre bolag står i dag inför stora kommande investeringar. Bolagens lekmannarevisorer bedömer därför att det finns väsentliga behov av att säkerställa att bolagen har en ändamålsenlig långsiktig finansiell planering, och av att genomföra en granskning inom området.

### 2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma om det finns en ändamålsenlig långsiktig finansiell planering i Avesta Vatten och Avfall AB.

Granskningen besvarar följande revisionsfrågor:

- Vilka långtidsprognoser finns för bolagens ekonomi och är dessa förankrade på ett ändamålsenligt sätt inom bolagens styrelser?
- Har bolagen antagit strategidokument eller annat dokument som reglerar långsiktig finansiell planering och täcker dessa upp väsentliga områden i relation till kommunens ägarstyrning av bolagen?
- Finns en tillräcklig omvärldsbevakning för att upptäcka yttre faktorer som påverkar den långsiktiga ekonomiska planeringen?
- Tar budgetprocessen hänsyn till långsiktiga volymförändringar och investeringar- och underhållsbehov?
- Hur beaktas behovet och hur sker prioriteringar enligt underhållsplaner och investeringsbudget?
- Hur genomförs arbetet med långsiktig finansiell planering inom bolagen?



**Avesta Vatten och Avfall AB**  
Granskning av långsiktig finansiell planering

2023-05-26

## **2.2 Revisionskriterier**

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller:

- Kommunallagen
- Kommunens ägardirektiv och bolagsordning
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut

## **2.3 Metod**

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer/avstämningar med styrelseordförande, vd och ekonomichef i Avesta Vatten och Avfall AB samt kommundirektör för Avesta kommun.

Rapporten är faktakontrollerad av samtliga intervjuade.

## 3 Resultat av granskningen

### 3.1 Om Avesta Vatten och Avfall AB

Avesta Vatten och Avfall AB, fortsättningsvis benämnt Avesta Vatten och Avfall, är ett av Avesta kommun helägt bolag. Enligt bolagsordningen<sup>1</sup> ska bolaget äga, förvalta och utveckla kommunens VA- och avfallsverksamhet. Verksamheten ska bedrivas enligt den kommunala likställighets- och självkostnadsprincipen. Enligt bolagsordningen ska styrelsen bestå av fem ledamöter och fem suppleanter. Ledamöterna liksom ordförande och vice ordförande utses av kommunfullmäktige.

#### 3.1.1 Finansiell status och nyckeltal

För att ge en bild över Avesta Vatten och Avfalls finansiella status presenteras utvalda nyckeltal från årsredovisningen för 2021 i tabellen nedan:

År	2021	2020	2019	2018	2017
<b>Resultat efter finansiella poster (TKR)</b>	1 827	847	-489	-1 418	1 984
<b>Soliditet</b>	7%	8%	11%	13%	17%

Gällande 2023 års finansiella status uppger intervjuade att tidigare års höga investeringstakt börjar ge avtryck på resultaträkningen. Inför 2023 gjordes en taxehöjning om 25 procent för att finansiera utbyggnationen av vattenverk och ledningar till Horndal, vilket gjorts till en kostnad av 130 miljoner kronor.

## 3.2 Styrande och stödjande dokument

### 3.2.1 Ägardirektiv

Ägardirektivet<sup>2</sup> utgör det ramverk med vilket kommunen utövar sin ägarstyrning och fastställer ändamål och mål för bolaget. Ägardirektivet ska ses över årligen och anger att bolaget och kommunen ska ha löpande dialog under året, samt två gånger årligen följa upp verksamheten tillsammans med kommunledning och kommunstyrelsen. Taxesättning för avfallsverksamheten ska enligt ägardirektivet sättas för att möjliggöra utdelning på tillskjutet kapital motsvarande skälig ränta och eventuell vinst ska balanseras i ny räkning. Vid taxeförändring ska denna beslutas av kommunfullmäktige. Vidare anges att bolaget ska stödja arbetet med att ta fram mått för God ekonomisk hushållning samt att finansiering går genom kommunens internbank. Vi har inom ramen för granskningen efterfrågat dylika mått, men inte tagit del av några.

<sup>1</sup> Upprättad 2016-10-07. Vilken instans som antagit bolagsordningen framgår inte av denna.

<sup>2</sup> Antaget av kommunfullmäktige 2021-06-10

### 3.2.1.1 God ekonomisk hushållning

Begreppet "God ekonomisk hushållning" regleras i kommunallagen och innebär att kommunfullmäktige ska besluta om riktlinjer för att uppnå god ekonomisk hushållning. Verksamheter ska ha mål och riktlinjer som bidrar till god ekonomisk hushållning och adekvata finansiella mål ska anges. Målen ska vara långsiktiga och omfatta tre kalenderår. I ägardirektivet anges att Avesta Vatten och Avlopp ska bidra till kommunens intentioner kring God ekonomisk hushållning genom att ta fram mätindikatorer. Inom ramen för granskningen har vi efterfrågat, men inte tagit del av, dylika mätindikatorer.

### 3.2.2 Avesta kommuns mål och budget för 2023-2025

Mål- och budgetdokumentet<sup>3</sup> sammanfattar det Avesta kommun vill uppnå för perioden 2023-2025. Utifrån ett antal fastslagna perspektiv innehåller dokumentet övergripande mål, vilka i sin tur brutits ned på verksamhetsmål och finansiella mål med tillhörande indikatorer.

Under perspektivet "Lokalsamhället" finns delperspektivet "Långsiktig hållbar ekologisk utveckling" med målet "En långsiktig hållbar ekologisk utveckling". Här finns indikatorer som handlar om återvinning och insamling av olika avfallsfraktioner som rör bolaget.

Under samma perspektiv finns delperspektivet "Långsiktig hållbar social utveckling" som innehåller målet "Avesta växer genom att erbjuda attraktiva och hållbara boendemiljöer". Den indikator som anges är att kommunen under mandatperioden ska färdigställa totalt 400 bostäder fördelat på bostäder i flerbostadshus, enbostadshus och kommunala boendeplatser för särskilda grupper, vilket har påverkan på VA- och avfallsverksamhet.

Under delen "Bostads-, mark- och hyresmarknad" nämns att de kommunala bolagen kommer behöva göra större nyupplåningar för att klara av investeringsbehovet kring bland annat verksamhetslokaler och VA-nät.

Dokumentet innehåller även en riskanalys med tre identifierade risker som har bäring på Avesta Vatten och Avfalls verksamhet enligt följande tabell:

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Åldrande gator, vägar och fastigheter	Slitna gator och vägar som varit i drift under många år	Ökande kostnader för drift och underhåll samt behov av investeringar	Upprätta underhålls- och investeringsplaner
Åldrande anläggningar	Slitna anläggningar som varit i drift under många år	Ökande kostnader för drift och underhåll	Reviderade underhålls- och investeringsplaner Ökad tillsyn av befintliga anläggningar
Finansiell risk	Hög skuldsättning Stigande räntenivåer	Högre räntekostnad och högre kostnad för kapital	Aktiv skuldförvaltning Beslut om limitnivåer tas minst 1 gång per år Policy och riktlinjer för finansverksamheten ses över

<sup>3</sup> Mål och budget Avesta kommun 2023-2025

### 3.2.3 Finanspolicy

Kommunens gemensamma finanspolicy<sup>4</sup> ska revideras varje mandatperiod och beskriver det finansiella arbetet inom kommunen och dess helägda bolag. Syftet är att definiera övergripande strategier och riktlinjer som ligger till grund för en säker och effektiv finansiell verksamhet.

Policyn anger vidare att leasing och elprissäkring hanteras av respektive part. Vidare omfattar policyn bland annat riktlinjer för upplåning, ränterisker och likviditetshantering.

### 3.2.4 Riktlinje för investeringar av större eller principiell beskaffenhet

Syftet med riktlinjen<sup>5</sup> är att kvalitetssäkra och tydliggöra processen kring investeringar i fastigheter och anläggningar av större eller principiell beskaffenhet. I riktlinjen beskrivs en investering av principiell beskaffenhet som något med stor betydelse och påverkan för många. Riktlinjen konkretiserar roller, ansvar och processteg kring en investering enligt följande:

- Ett investeringsbehov initieras av berörd styrelse, nämnd eller verksamhet varpå en förstudie inför förprojektering ska inledas. Under denna ska ställning tas kring huruvida ett utredningsdirektiv bör föregå förstudien.
- Innan beslut om förprojektering fattas av styrelse eller berörd nämnd ska behovsanalys, lösningsförslag, preliminär kostnadsberäkning göras.
- Efter beslut fattats ansvarar beställaren för att inleda förstudie och förprojektering med adekvat organisation samt säkerställa finansiering.
- I de fall då investeringen är större eller av principiell beskaffenhet beslutar fullmäktige om investeringsansökan efter förstudie och förprojektering varpå projektering tar vid.
- Under projekteringen förbereds det operativa genomförandet, bland annat genom att projektledare utses.

### 3.2.5 Bedömning

Vi bedömer att de styrande och stödjande dokument som finns avseende långsiktig finansiell planering är tillräckliga. Vi bedömer att dokumenten är ändamålsenligt förankrade inom bolaget genom i första hand ägardirektivet.

---

<sup>4</sup> Finanspolicy Avesta kommun, fastställd av kommunfullmäktige 2019-05-27

<sup>5</sup> Fastställd av kommunfullmäktige 2017 (2018), granskad 2018-06-11

## 3.3 Långtidsprognoser och planeringsprocesser

### 3.3.1 Långsiktig finansiell analys

Med hjälp av ett planeringsverktyg upprättar kommunen tänkbara scenarier och handlingsalternativ med ett tioårigt perspektiv, som sammanställs i dokumentet Långsiktig finansiell analys.<sup>6</sup> Dokumentet beskrivs inte som någon prognos, snarare som underlag för en långsiktig finansiell analys baserat på förväntad befolkningsutveckling och de investeringar som denna medför för gällande analysperiod. Dokumentet ska sedan utgöra stöd för planering, prioritering, investeringar och beslut i kommunen.

I underlaget redogörs för förväntad ekonomisk och demografisk utveckling på nationell och lokal nivå och faktorer som påverkar utvecklingen. Analysen åskådliggör också kommunens förväntade kostnads- och intäktsutveckling liksom framtida investeringsbehov. Baserat på kommunens investeringsplan uppges investeringsbehovet motsvara 955 miljoner kronor fram till och med år 2031.

I intervjuer framkommer att ordföranden för kommunens styrelser och nämnder liksom verksamhetschefer och vd för de tre kommunala bolagen deltar i arbetet som ligger till grund för underlaget. Detta används sedan som en del i både kommunens och Avesta Vatten och Avfalls planering.

### 3.3.2 Investeringsprognos

Prognosen<sup>7</sup> ger en samlad bild över bolagets förväntade investeringskostnader för åren 2023-2032. I dokumentet visas investeringarna, till exempel ett nytt reningsverk i Näs och utbyggnad av VA-nät, med prognosticerad kostnad per år och totalkostnaden för samtliga år. Därtill redovisas en sammanlagd kostnad för årets samtliga investeringar samt hela den beräknade totalkostnaden för planperioden. Prognosticerade avskrivningar och nyupplåning redovisas också på motsvarande vis. För den aktuella prognosperioden uppgår den sammanlagda investeringsvolymen till 958 miljoner kronor, varav nästan 250 miljoner kronor prognosticeras till år 2024 och 2025.

Kostnadsdrivande är åtgärder kopplade till VA-nät och -ledning (sammanlagt 310 miljoner kronor under perioden) samt åtgärder för reningsverk (292 miljoner kronor).

### 3.3.3 Planeringsprocesser

Dokumentet om långsiktig finansiell analys och de finansiella förutsättningar som ägaren via ägardirektivet stipulerar sätter de huvudsakliga formerna för den långsiktiga finansiella planeringen. För bolagets del syftar den dels till att prognosticera kostnader för kommande förnyelse- och investeringsbehov av anläggningar och ledningsnät, dels

---

<sup>6</sup> Långsiktig finansiell analys kalkyl 2, från november 2022

<sup>7</sup> Ej daterad

till att förutse framtida behov av VA- och avfallstjänster till kommuninvånarna. Förväntad utveckling för investerings/förnyelsekostnader och verksamhetsbehov sammanställs sedan i investerings- och förnyelseplaner där kostnadsprognoser görs på kort (ett par år) och längre (tio år) sikt. Planerna utgör en långsiktig grund för de årliga verksamhetsplaner som bolaget upprättar, enligt intervjuade. Dessa planer redovisas i nästa rapportavsnitt.

Utifrån de mer långsiktiga planerna upprättas två årliga verksamhetsplaner:

- Verksamhetsplanen VA2050<sup>8</sup> är bolagets verksamhetsplan för 2022 och innehåller mål och strategier avseende avfall, VA-produktion och distribution av VA-verksamhet.
- Verksamhetsplan Avfall 2022<sup>9</sup> är en plan avseende avfall som baseras på den av kommunen antagna avfallsplanen.

### 3.3.4 Bedömning

Utifrån ovanstående iakttagelser är vår bedömning att bolagets långtidsplanering och arbete med finansiella prognoser delvis är ändamålsenliga. I den befintliga investeringsprognosen prognosticeras även avskrivningar och nyupplåning vilket vi bedömer vara grundläggande för en långsiktig finansiell planering. Med avstamp i investeringsprognosen är vår bedömning att långtidsprognoser avseende exempelvis räntekostnader och kassaflöde bör upprättas. Dessa ger kontinuitet och ekonomisk överblick, och bidrar till att öka förutsättningarna för likviditetsplanering. Det bedömer vi som angeläget inte minst mot bakgrund av rådande ekonomiskt läge med ökade kostnader för räntor och energipriser samt de stora underhålls- och förnyelsebehov som vi redogör för i nästa rapportavsnitt.

## 3.4 Investerings- och underhållsbehov

### 3.4.1 Planeringsdokument avseende investerings- och underhållsbehov

#### 3.4.1.1 Investeringsplan VA-verk

I Investeringsplan VA-verk<sup>10</sup> ges en bild över kommande förnyelse- och investeringsbehov för bolagets samtliga VA-anläggningar till och med år 2025. Planen ska uppdateras två gånger årligen och redovisar bedömda kostnader, bedömd avskrivningstid samt start- och slutförandeår per identifierad åtgärd för respektive anläggning. Även genomförda åtgärder beskrivs.

I och med detta ska investeringsplanen var ett stöd både vid planering och prioritering av åtgärder och i arbetet med nästkommande års budget. Av planen framgår att inga

---

<sup>8</sup> Ej daterad

<sup>9</sup> Ej daterad

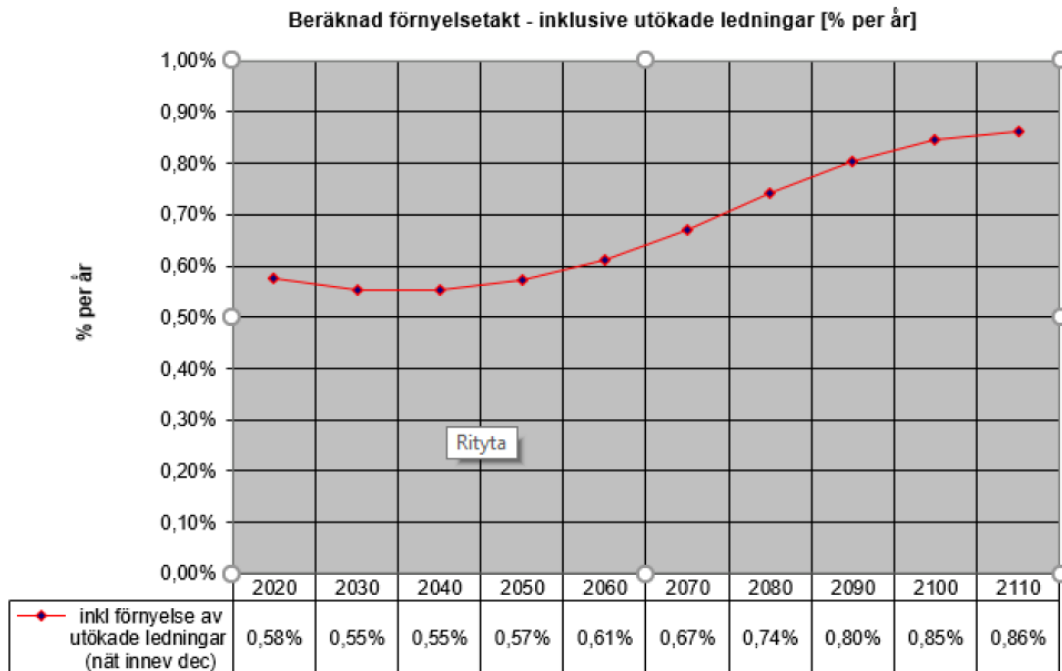
<sup>10</sup> Upprättad 2019-02-22, reviderad senast 2022-11-05

investeringar inom VA-verk är planerade under planperioden. Däremot beskrivs åtgärder för avloppspumpstationer vilket väntas bekostas genom årliga avsättningar på två miljoner kronor under de tre kommande åren.

### 3.4.1.2 Förnyelseplan ledningsnät 2021-2025

Planen<sup>11</sup> har upprättats för att ge en samlad bild över förnyelse- och underhållsåtgärder för bolagets befintliga vatten-, spillvatten och dagvattenledningar. Behoven beskrivs ingående för de närmaste 5-10 åren samt mycket överskådligt fram till 2100-talet.

Figuren nedan visar hur förnyelsebehovet för spillvattenledningar väntas utvecklas fram till år 2100.



Det konstateras att stora delar av ledningsnäten är upp mot 65 år gamla varför ett stort underhålls/förnyelsebehov föreligger. För de åtgärder som planeras under åren 2021-2025 finns beräkningar som visar att den totala åtgärdskostnaden väntas motsvara 18,4 miljoner kronor per år.

Ett avsnitt innehåller en ekonomisk simulering som baserat på ett antal angivna förutsättningar visar att enkom det samlade förnyelse- och underhållsbehovet för ledningsnät kräver en taxehöjning om 3,3 procent årligen för att balansera kostnaderna.

<sup>11</sup> Upprättad 2011, reviderad senast 2020

Identifierade åtgärder har sedan prioriterats utifrån tjänstepåverkande faktorer som kommande detaljplaneändringar och demografiska förändringar. Utöver det genomförs en riskanalys där intervjuade berättar att man tittar på skador, avbrott, ålder på exempelvis ledningar och vilka som drabbas vid en störning. Resultatet från riskanalysen sammanställs sedan i matrisform som redovisar sannolikhet och konsekvens för störningar.

### **3.4.2 Planeringsprocesser avseende investeringar och underhållsbehov**

Vad gäller den planering som görs med avsikt att kartlägga och identifiera kommande verksamhetsbehov kopplade till exploatering och förtätning etc. framför intervjuade att dialogen med kommunen är grundläggande.

Ett forum som nämns är plansamråd arrangerade av miljöbyggnadsförvaltningen (V-dala). På samråden deltar representanter från bolagsledning, kommunledning och omsorgs- och bildningsförvaltningarna tillsammans med handläggare från miljöbyggnadsförvaltningen. Förvaltningen är gemensam med Fagerstas och Norbergs kommuner. Inom ramen för samråden planeras och diskuteras både långsiktiga och pågående arbeten med bland annat detaljplaner, byggplaner och markanvisningar. Ett dokument har tagits fram som samlar strategiskt långsiktiga satsningar avseende till exempel bostadsbehov och framtida exploateringsområden.

Därtill framhålls ägardialoger samt kommunstyrelsesammanträden där bolagets vd deltar regelbundet som viktiga för att prioriteringar och planering från bolagets sida ska harmonisera med kommunens inriktning och behov. Utifrån nämnda dialogforum om planförändringar samt genom demografiska beräkningar och prognoser för förväntad livslängd på bolagets anläggningar identifieras viktiga åtaganden och åtgärder, som i sin tur kostnadsprognosticeras. Enligt intervjuade är till exempel det nya reningsverket i Horndal ett resultat av en dylik sammanvägning.

När det kommer till prioriteringar av investeringar uppges att dessa görs av bolagsledningen vid arbetet med förnyelseplanen. Till grund ligger risk- och behovsbedömningen som redovisats tidigare. Störst osäkerhetsfaktor för genomförandet av investeringsbehov är personell resurssättning, inte ekonomiska begränsningar där ägartillskott eller taxehöjningar betraktas som finansieringsalternativ. Av intervju framgår att taxehöjningar tidigare genomförts för att möjliggöra investeringar.

Från ägarhåll ses aktiv styrning genom ägardirektivet som en möjlighet att möta eventuella behov om ägartillskott – att till exempel medelst justerade kravnivåer ta höjd för investeringsbehov.

### **3.4.3 Bedömning**

Vår bedömning är att prioriteringar av investeringar och förnyelsebehov görs med regelbundenhet och ändamålsenlig systematik. Detta genom det arbete som ligger till grund för förnyelseplan och investeringsplan som bland annat inkluderar riskanalys och genomgång av bolagets anläggningar och ledningsnät.

Vår bedömning är att budgetprocessen i låg utsträckning tar hänsyn till långsiktiga investerings- och förnyelsebehov. Av förnyelseplanen framgår att stora delar av ledningsnäten är föråldrade och förnyelsebehoven omfattande. Även kommunen belyser detta i mål- och budgetdokumentet, vilket konstaterar att det stora investeringsbehovet kopplat till VA-nätet kommer innebära ökad nyupplåning. Mot bakgrund av detta och investeringsprognosen som visar en ackumulerad investeringskostnad på 958 miljoner kronor fram till år 2032 bedömer vi det nödvändigt att bolaget fastställer en finansieringsstrategi avseende investeringskostnader. Vår bedömning är att bolaget bör inleda en dialog med ägaren för att skapa samsyn kring finansiering och investeringsbehov.

### **3.5 Omvärldsbevakning**

I fokus när det kommer till bolagets omvärldsbevakning sägs risker vara. Syftet ska vara att uppmärksamma riskfaktorer som kan innebära verksamhetspåverkan, till exempel nämns klimatpåverkan på vattentäkter och vattenverk och reservvattensituation. Tidsperspektivet för omvärldsbevakningen är på 50 års sikt och genomförs för den långsiktiga strategiska verksamhetsutvecklingen. Ytterligare något som nämns är risk- och säkerhetsanalyser som kommunen genomför där Avesta Vatten och Avfall också ingår.

#### **3.5.1 Bedömning**

Vi bedömer att bolaget gör en i huvudsak tillräcklig omvärldsbevakning. Genom fokus på risker och störningar bedömer vi att den långsiktiga framförhållningen är ändamålsenlig för att i tidigt skede kunna planera och ta höjd för förnyelsebehov.

## 4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattade bedömning utifrån granskningens syfte är att Avesta Vatten och Avfall AB:s långsiktiga finansiella planering delvis är ändamålsenlig.

Genom ägardirektivet och kommunenens mål- och budgetdokument bedömer vi att det finns ändamålsenliga styrande och stödjande dokument som reglerar den långsiktiga finansiella planeringen i relation till kommunens ägarstyrning.

I bolagets investeringsprognos prognosticeras kostnader för investeringar, avskrivningar och nyupplåning över en tioårsperiod, vilket vi bedömer vara grundläggande för en långsiktig finansiell planering. Med avstamp i investeringsprognosen är vår bedömning att långtidsprognoser avseende exempelvis räntekostnader och kassaflöde bör upprättas. Dessa ger kontinuitet och ekonomisk överblick, och bidrar till att öka förutsättningarna för likviditetsplanering. Det bedömer vi som angeläget inte minst mot bakgrund av rådande ekonomiskt läge med ökade kostnader för räntor och energipriser samt de stora underhålls- och förnyelsebehov, vilka vi redogör för i rapporten.

Prioriteringar av investeringar och förnyelsebehov görs med regelbundenhet och ändamålsenlig systematik. Dock bedömer vi att budgetprocessen i låg utsträckning tar hänsyn till långsiktiga investerings- och förnyelsebehov. Av bolagets förnyelseplan framgår att stora delar av ledningsnäten är föråldrade och förnyelsebehoven omfattande. Även kommunen belyser detta i sitt mål- och budgetdokument, vilket anger att det stora investeringsbehovet kopplat till VA-nätet kommer innebära ökad nyupplåning. Mot bakgrund av detta samt investeringsprognosen som visar en ackumulerad investeringskostnad på 958 miljoner kronor fram till år 2032 bedömer vi det nödvändigt att bolaget fastställer en finansieringsstrategi avseende investeringar. Vår bedömning är att bolaget bör inleda en dialog med ägaren för att skapa samsyn kring finansiering och investeringsbehov.

Vidare bedömer vi att bolaget genomför en adekvat omvärldsspaning. Vår bedömning är att fokus på risker och störningar bidrar till en långsiktighet i termer av planerat underhåll och identifierade förnyelsebehov.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi styrelsen i Avesta Vatten och Avfall AB att:

- Säkerställa en ändamålsenlig planering av finansiering av kommande investerings- och förnyelsebehov
- Initiera en dialog med ägaren angående finansiering av förnyelse- och underhållsbehov
- Fördjupa arbetet med långsiktiga finansiella prognoser, till exempel avseende räntekostnader och kassaflöde



**Avesta Vatten och Avfall AB**  
Granskning av långsiktig finansiell planering

2023-05-26

Datum som ovan

KPMG AB

Sofie Ernerudh

*Kommunal revisor*

Linnéa Grönvold

*Certifierad kommunal revisor*

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.



**Avesta Vatten och Avfall AB**  
Granskning av långsiktig finansiell planering

2023-05-26